

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การชะลอฟ้อง หรือการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาโดยกำหนดเงื่อนไข เป็นมาตรการหนึ่งในการนำผู้กระทำความผิดบางประเภทออกจากระบบการยุติธรรม โดยในต่างประเทศได้นำการชะลอฟ้องมาใช้เป็นเวลานานแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

เมื่อพนักงานอัยการได้พิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนแล้ว เห็นว่ามีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาล แต่พนักงานอัยการกลับใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องคดี ด้วยเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์กับผู้กระทำความผิด หรือเห็นว่าเป็นความผิดที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว หรือเป็นความผิดเล็กน้อย ฯลฯ การใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเช่นนี้เรียกว่า “การสั่งไม่ฟ้องคดีโดยไม่มีเงื่อนไข” แต่หากพนักงานอัยการใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องในคดีอาญาที่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องศาล โดยการสั่งไม่ฟ้องคดีและกำหนดให้ผู้กระทำความผิดนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไข อาทิเช่น การคุมประพฤติ การบำเพ็ญประโยชน์ หรือการชดใช้ความเสียหายภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นครบถ้วนแล้ว พนักงานอัยการก็จะออกคำสั่งยุติคดี เรียกว่า “การสั่งไม่ฟ้องคดีโดยกำหนดเงื่อนไข หรือการชะลอฟ้อง” นั่นเอง ในประเทศที่พนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีอาญาได้ ส่วนใหญ่มักจะใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาโดยกำหนดเงื่อนไข หรือการชะลอฟ้อง เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับเป็นคนดีในสังคม พร้อมกับการเยียวยาผู้เสียหาย และสังคมไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามแนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

การชะลอฟ้องในคดีอาญาของต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนวคิด หลักการ และวิธีการคล้ายคลึงกัน โดยการให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในสั่งไม่ฟ้องคดีโดยกำหนดเงื่อนไขได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีด้วยวิธีการคุมประพฤติ อีกทั้ง ช่วยแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ทั้งเรื่องปริมาณคดีในชั้นศาล ปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมถึงช่วยให้อัยการประหยัดเวลาและงบประมาณใน

ดำเนินคดีอาญา ซึ่งในการชะลอฟ้องนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องยอมรับผิดในการกระทำของตนเอง และต้องมีคุณสมบัติเหมาะสมตรงตามเงื่อนไขที่พนักงานอัยการจะสามารถนำคดีมาชะลอฟ้องได้ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นสมควรจะให้มีการชะลอฟ้อง ก็จะสั่งชะลอการฟ้องผู้กระทำความผิดไว้ก่อน โดยกำหนดเงื่อนไขในการชะลอฟ้องขึ้น ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสั่งชะลอการฟ้องผู้กระทำความผิด และการพิจารณากำหนดเงื่อนไขในการชะลอฟ้องจะแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

การชะลอฟ้องในคดีอาญาของประเทศไทย ในปัจจุบันยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการชะลอฟ้องออกมาบังคับใช้ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าพนักงานอัยการนั้นสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีได้ตามหลักการฟ้องคดีอาญาโดยดุลพินิจ (Opportunity principle) เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีโดยอิสระ ทำให้พนักงานอัยการไม่ต้องฟ้องคดีอาญาที่มีพยานหลักฐานเพียงพอฟ้องทุกคดี แต่ในทางปฏิบัติการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีที่มีพยานหลักฐานเพียงพอของพนักงานอัยการนั้นน้อยมาก เนื่องจากอาจเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ ถือว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการจึงพิจารณาสั่งคดีโดยอาศัยหลักการฟ้องคดีโดยกฎหมายมากกว่า ทำให้การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดีที่มูลดังกล่าว ยังไม่มีการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 จึงเป็นการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดีโดยกำหนดเงื่อนไข เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีในสังคมภายใต้วิธีการคุมประพฤติให้ผู้กระทำความผิดรู้สำนึก และปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก รวมถึงช่วยสนับสนุนรัฐในการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในปัจจุบัน แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 จะให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีได้โดยอิสระ แต่ในทางปฏิบัติการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่มีพยานหลักฐานเพียงพอฟ้อง หรือการสั่งไม่ฟ้องคดีโดยกำหนดเงื่อนไขของพนักงานอัยการนั้นน้อยมาก เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บัญญัติวิธีการปฏิบัติอย่างชัดเจน ทำให้การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการดังกล่าว อาจเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ เป็นการปฏิบัติไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึง พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ก็มีได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการชะลอฟ้องอย่างเช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2534 และพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ที่ให้นำมาตรการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และความผิด

เกี่ยวกับยาเสพติดได้ อีกทั้ง ประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการชะลอฟ้องไว้ ทำให้การนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 อาจจะไม่ทำให้การอำนวยความสะดวกและการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดของรัฐเกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปที่ได้กล่าวมาข้างต้น การนำการชะลอฟ้องมาใช้กับความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 จะทำให้การอำนวยความสะดวกเกิดประสิทธิภาพและสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและผู้เสียหายได้ จึงขอเสนอแนะ ดังนี้

5.2.1 แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องโดยกำหนดเงื่อนไข หรือการชะลอฟ้อง โดยไม่ต้องเสนอเรื่องให้ศาลพิจารณาก่อน เนื่องจากตามหลักการฟ้องคดีอาญาโดยดุลพินิจเป็นอำนาจของพนักงานอัยการซึ่งอำนาจจากฝ่ายอื่นไม่สามารถเข้ามาก้าวท้าวได้ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจ และให้อำนาจพนักงานอัยการสามารถออกคำสั่งยุติคดีที่ผู้ต้องหาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในการชะลอฟ้องอย่างครบถ้วนด้วย หรือ

5.2.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 โดยกำหนดหมวดเกี่ยวกับมาตรการชะลอฟ้อง เพื่อให้อำนาจเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการนำมาตรการชะลอฟ้องมาใช้ในความผิดด้านฉลากสินค้าตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ซึ่งอาจจะให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้ดุลพินิจเสนอความเห็นเกี่ยวกับการชะลอฟ้องในสำนวนการสอบสวนแล้วเสนอความเห็นพร้อมสำนวนให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสั่งชะลอฟ้องตามกฎหมายต่อไป

5.2.3 แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายให้มีคณะกรรมการพิจารณาการชะลอฟ้องเข้ามาตรวจสอบการใช้ดุลพินิจสั่งชะลอฟ้องของพนักงานอัยการ นอกจากการตรวจสอบโดยองค์กรอัยการและผู้เสียหายแล้ว เนื่องจากการชะลอฟ้องเป็นการนำผู้กระทำความผิดบางประเภทออกจากกระบวนการยุติธรรม รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก การพิจารณาตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการชะลอฟ้อง รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด จึงต้องให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดเข้ามาเป็นคณะกรรมการ เพื่อตรวจสอบให้การชะลอฟ้องผู้กระทำความผิดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ไม่เป็น

การใช้อำนาจโดยมิชอบของพนักงานอัยการ ทั้งนี้อาจบัญญัติเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ก็ได้

5.2.4 ให้ประกาศหลักเกณฑ์ว่าด้วยเงื่อนไขในการชะลอฟ้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเงื่อนไขในการชะลอฟ้อง อาทิเช่น การคุมประพฤติ การบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ หรือการชดใช้ค่าเสียหาย รวมถึงกำหนดมาตรการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการชะลอฟ้องด้วย